

**החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל שצדדים לו
איגוד חברות הביטוח בישראל, המוסד לביטוח לאומי ומבטחים
נוספים, בעניין הסכם להסדרת זכויות שיבוב מול המוסד לביטוח
לאומי**

א. פתח דבר

לפניי בקשה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים" או "החוק") למתן פטור מן החובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר שעניינו המלצת איגוד חברות הביטוח בישראל ע"ר (להלן: "איגוד חברות הביטוח" או "האיגוד") לחברות בו, לחתום על הסכם להסדרת זכויות שיבוב מול המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל"), שגובש במשא ומתן בין האיגוד לבין המל"ל.

עניינה של הבקשה שבפניי הינו הארכת תוקפה של החלטת פטור באותו העניין שניתנה לראשונה ביום 27.06.2010¹ ("החלטת הפטור הראשונה"). תוקפה של החלטת הפטור הראשונה הוארך על ידי ביום 24.08.2011², ושוב ביום 8.1.2013³. כעת מבקש איגוד חברות הביטוח ארכה נוספת של תשעה חודשים לצורך חתימה על הסכם פרי המשא ומתן המשותף.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיווגים, שוכנעתי כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הרי שבכפוף לקיום התנאים המופיעים בסיפא להחלטתי, הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק. כן באתי למסקנה כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, ראיתי לנכון ליתן פטור בתנאים להסדר דנא.

ב. הרקע לבקשה והכבילות שבהסדר

כפי שהוסבר בהרחבה בהחלטת הפטור הראשונה, במקרה של תאונת דרכים שהיא גם תאונת עבודה, נוצר משולש יחסים משפטיים שהצדדים לו הם הנפגע, המזיק (או מבטחו) והמל"ל. משולש יחסים זה יצר מחלוקות משפטיות רבות בנוגע לכספי השיבוב שהמל"ל זכאי לקבל

¹ החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שבין איגוד חברות הביטוח ומבטחים נוספים, בעניין ניהול משא ומתן משותף מול המוסד לביטוח לאומי; 2010 הגבלים עסקיים 5001632.
² החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שבין איגוד חברות הביטוח ומבטחים נוספים, בעניין ניהול משא ומתן משותף מול המוסד לביטוח לאומי; 2011 הגבלים עסקיים 5001839.
³ החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שבין איגוד חברות הביטוח ומבטחים נוספים, בעניין ניהול משא ומתן משותף מול המוסד לביטוח לאומי; 2013 הגבלים עסקיים 500321.

מהמזיק (או ממבטחו), שיעורם, אופן חישובם וכד'.

בקשות הפטור הקודמות נועדו לאפשר ניהול משא ומתן בין הצדדים שיביא לכריתת הסכם יחיד להסדרת זכויות התביעה של המל"ל לפי סעיף 328(א) לחוק הביטוח הלאומי, תשנ"ה-1995, כלפי מבטח, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, של צד שלישי. זאת, לאחר שהמל"ל הודיעה על אי חידוש ההסכם שהיה קיים בינה לבין כלל המבטחים עוד משנת 1978.

במשך כשלוש שנים, ניהלו הצדדים משא ומתן שבסופו גיבשו נוסח מוסכם המבוסס על הארכת ההסכם הקודם, בשינויים מסוימים. יחד עם זאת, הואיל והמל"ל לא הספיק עד תום תקופת הפטור לאשר את ההסכם החדש במוסדותיו ורק לאחרונה הודיעה על אישור ההסכם, הגיש האיגוד בקשת פטור נוספת. לפיכך, לא מתבקש עתה היתר להמשיך מו"מ אלא רק למתן אפשרות לכל מבטח לחתום על ההסכם החדש שגובש במשא ומתן בין האיגוד והמל"ל, באופן עצמאי ללא מעורבות האיגוד.

ג. השפעת ההסדר על התחרות

החששות התחרותיים העולים מההסדר נובעים מכך שההסכם מול המל"ל גובש במהלך משא ומתן של איגוד חברות הביטוח, בשם החברות בו. ניהול משא ומתן משותף מעלה חשש מיצירה של תזית אחידה בין חברות הביטוח המשתתפות בו או מצטרפות להסכם שגובש, וכן מזליגת שיתוף הפעולה אל תחומי תחרות אחרים. עם זאת, המשא ומתן נוהל לאחר שזכה לפטור בתנאים שנועדו למזער את הפגיעה בתחרות על ידי הגבלת המשא ומתן רק לזכויות השיבוב בין המל"ל למבטחים ומתן אפשרות לכל מבטח אשר יחפוץ בכך להצטרף להסכם. כמו כן, הובהר כי כל מבטח יוכל להגיע להסכמות פרטניות מול המל"ל על תנאים שונים מתנאי ההסכם ואף להודיע על פרישתו מההסכם אחת לשנה. בשלב זה נותר למבטחים לחתום על ההסכם באופן עצמאי, ללא מעורבות האיגוד וללא תקשורת ביניהם, למעט המלצת האיגוד לחתימה על ההסכם. עוד יובהר כי אין באמור כדי להגביל מבטח להגיע להסכם אחר עם המל"ל ולנהל משא ומתן עצמאי מולו, ככל שיחפוץ בכך.

בעניין זה ראוי לציון כי חובת השיבוב של מבטחים כלפי המל"ל היא חובה מכוח החוק ואינה בגדר התקשרות מרצון. כאשר המל"ל משלם גמלה לנפגע, ואותו נפגע זכאי לקבל גם פיצוי ממזיק שהנו מבטח, המל"ל זכאי לשיפוי מאותו מבטח בלבד, ואינו יכול לתחר בין מבטחים בעניין זה. פרטי השיבוב אמנם לא הוסדרו בחוק, אך נראה שאינם מצויים בליבת התחרות בין המבטחים.

יצוין עוד כי ההסדר צפוי לייעל את הליך השיבוב, כמפורט להלן:

ראשית, קיומו של הסכם מוסכם ואחיד בין המל"ל לבין המבטחים, בדומה להסכם הקודם, צפוי לייעל את הליך השיבוב ולבוא תחת התדייניות חוזרות ונשנות שיידרשו, אלמלא קיומו, בכל פעם שהמל"ל יחפוץ להפעיל את זכות השיבוב שהוקנתה לו בחוק כלפי מי מחברות הביטוח. בכך,

ההסכם צפוי להביא לחיסכון במשאבי הצדדים ובזמן שיפוטי, שחלקו עשוי להתגלגל לטובת המבוטחים. שנית, ההסכם צפוי לקבוע שיעורי שיבוב קבועים שמבטח ישלם למל"ל, ובכך לאפשר לצדדים וודאות בהיותו מבוסס על קניה מראש של סיכויים וסיכונים הכרוכים בהתדיינויות משפטיות.

יובהר, כי פטור זה אינו ניתן להמשך ניהול משא ומתן בין האיגוד למל"ל אלא רק לחתימה על ההסכם שגובש, במהלך פרק זמן של תשעה חודשים ממועד מתן הפטור. ואולם, אם ייכרת הסכם עם המל"ל תוך זמן זה, יחול הפטור למשך שלוש שנים ממועד חתימת ההסכם, ובלבד שפרט לשיעור השיבוב המוסכם, לא יהיו בהסכם כבילות נוספות המחייבות קבלת אישור מערך הפיקוח על הגבלים עסקיים.

סופו של דבר, החלטתי גם הפעם, כי ההסדר המוצע אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשוק וכי נוכח התועלות שבצדו הוא ראוי לפטור, בכפוף למספר תנאים שנועדו להבטיח היעדר הפגיעה בתחרות.

תנאים אלו נועדו להבטיח כי לא תיפגע התחרות בין המבטחים לבין עצמם, וכן כי לא תיפגע התחרות בין המבטחים החברים באיגוד חברות הביטוח והמשתתפים במשא ומתן לבין מבטחים אחרים. עיקרם של התנאים נועד להבטיח כי כל מבטח אשר יתפוזר בכך יוכל להצטרף להסכם או להימנע מכך, גם אם איננו חבר באיגוד. כמו כן, מבטח שהצטרף להסכם יוכל להודיע לאחר-מכן על פרישתו ממנו וכי המל"ל וכל מבטח רשאים להגיע להסכמה פרטנית ביניהם על תנאים שהם שונים מתנאי ההסכם.

ד. סוף דבר

מכל האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש עד ליום 25.12.2017 או שלוש שנים מיום החתימה על ההסכם – לפי המוקדם ובכפוף לתנאים הבאים:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

"**איגוד חברות הביטוח**" – איגוד חברות הביטוח בישראל (ע"ר);

"**ההסכם**" – ההסכם שגובש במסגרת המשא ומתן המשותף בין איגוד חברות הביטוח לבין המל"ל, המסדיר את זכויות השיבוב בתביעה לפי ס' 328(א) לחוק הביטוח הלאומי, התשנ"ה-1995 וצורך לבקשת הפטור מיום 11.12.2013;

"**המל"ל**" – המוסד לביטוח לאומי;

"**מבטח**" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים

(הוראות והגדרות כלליות), תשס"ו-2006.

תנאים

1. כל מבטח אשר יחפוץ בכך, יוכל להצטרף להסכם בכל עת.
2. המל"ל וכל מבטח רשאים לנהל משא ומתן פרטני ולהגיע להסכמה פרטנית ביניהם על תנאים שהם שונים מתנאי ההסכם.
3. מבטח שהצטרף להסכם יוכל להודיע לאחר-מכן על פרישתו מההסכם במועד שיקבע בהסכם, שיחול לפחות אחת לשנה קלנדרית.
4. נוסח ההסכם שגובש בין הצדדים למשא ומתן לבין המל"ל, יכלול הוראות ליישומן של האמור בסעיפים 1-3 לעיל.
5. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.
6. תוקפו של הפטור יהא עד ליום 25.12.2014, ואולם אם ייכרת הסכם עם המל"ל עד ליום זה, יחול הפטור למשך שלוש שנים ממועד חתימת ההסכם.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דוד גולה
הממונה על הגבלים עסקיים

כ"ג אדר ב תשע"ד

25 מרץ 2014